

Монін І.В.

Класичний приватний університет

ORCID ID: 0000-0001-8785-8699

КВАЛІФІКАЦІЯ ТА РОЗПОДІЛ СКЛАДІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ЗІ ЗЛОВЖИВАННЯМ ПОВНОВАЖЕННЯМИ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ПРИВАТНОГО ПРАВА НЕЗАЛЕЖНО ВІД ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ФОРМИ ІЗ СУМІЖНИМИ СКЛАДАМИ

У статті досліджуються питання визначення особливостей покарання за зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми в умовах воєнного стану.

Також було проаналізовано розуміння кваліфікації кримінальних правопорушень, пов'язаних із зловживанням службовим становищем службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми із суміжними складами.

Досліджено окремі проблеми розмежування та кваліфікації складів кримінальних правопорушень, пов'язаних зі зловживанням владою, службовим становищем або повноваженнями з суміжними складами кримінальних правопорушень та питання призначення покарання за зловживання владою, службовим становищем або повноваженнями.

Досліджено відношення ст. 364-1 КК України, по відношенню до багатьох кримінальних правопорушень, які вчиняються шляхом використання службового становища, як загальної по відношенню до них; в тому числі про норми, які містяться в інших розділах КК України та вступають в конкуренцію загальної та спеціальної норми із ст. 364, 364-1 КК України.

Тут ми захотіли зробити аналіз особливостей кримінального закону в частині відповідальності за зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми в умовах воєнного стану порівняно з іншими складами злочинів та висвітлити окремі її проблеми.

Ключові слова: зловживання повноваженнями, зловживання правом, кримінальна відповідальність, покарання, службова особа, суміжні склади, юридична особа.

Постановка проблеми. Саме діяльність службових осіб відображає політичні, соціальні, економічні, гуманітарні, правоохоронні та екологічні функції держави тощо. Від того, як будуть реалізовані ними їхні повноваження, й залежатиме реалізація відповідних реформ, розвиток громадянського суспільства у цілому в Україні, ставлення громадян (їх довіра) до державного апарату України. Саме тому праця над теоретичними та прикладними завданнями протидії зловживанням повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми із суміжними складами є актуальними та на часі. Проте за період незалежності України відбулося значне поширення злочинності службових осіб. Відповідно до щорічних звітів міжнародної організації «Transparency International» (TI) Україна традиційно оцінюється як держава із значним рівнем

корупції, що ставить Україну в один ряд з країнами, які вважаються в Європі найбільш корумпованими, відповідно це негативно впливає на наш міжнародний авторитет [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кримінально-правовим проблемам корупційних злочинів присвячена значна кількість наукових робіт, наступних авторів: П. П. Андрушко, І. А. Артеменко, М. І. Бакай, О. Л. Гуртовенко, О. О. Дудоров, В. П. Коваленко, О. К. Марін, М. І. Мельник, В. О. Навроцький, Т. І. Слуцька, А. А. Стрижевська, В. І. Тютюгін, М. І. Хавронюк, І. І. Чугуніков. Проте дослідження проблем корупційних злочинів виявляє низку спірних чи взагалі все ще невирішених питань, особливо це стосується їх кваліфікації.

Метою статті є дослідження сучасних проблем визначення особливостей кваліфікації та розподілу складів кримінальних правопору-

шень, пов'язаних зі зловживанням повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми із суміжними складами в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. З 2015 року в кримінальному законодавстві України з'явилося поняття корупційного злочину. І сьогодні статтею 45 КК України (у примітці) передбачено, що корупційними кримінальними правопорушеннями вважаються кримінальні правопорушення, у випадку їхнього вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також кримінальні правопорушення, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368, 369-2 КК України та кримінальні правопорушення, передбачені ст. ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410 [5].

Так, вагу кримінально-правової кваліфікації можна відобразити наступним чином: вказавши на ті питання, вирішення яких обумовлює завершена кваліфікація. Причому це можна зробити лише для тих випадків, коли вона буде правильною. Неправильна кримінально-правова кваліфікація тягне за собою таке ж помилкове вирішення інших питань, матеріально-правових, процесуальних, кримінологічних та криміналістичних як і її не вирішення [17, с. 37].

Так, при аналізі питань кваліфікації кримінальних правопорушень не можна оминати увагою задачу кваліфікації при конкуренції загальної та спеціальної норми. Вірна кваліфікація кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності, аргументоване подолання конкуренції кримінально-правових норм, що передбачають відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені службовими особами, вимагають з'ясування того, як саме диференціація кримінальної відповідальності службових осіб у межах розділу XVII Особливої частини КК всієї Особливої частини КК впливає на відповідальність службових осіб за вчинення кримінальних правопорушень, передбачених в інших розділах КК [7, с. 253].

Склади злочинів, передбачених ст. ст. 364, 364-1, 365-2 КК України є суміжними. А розмежувальною ознакою у цих складах кримінальних правопорушень є суб'єкт кримінального правопорушення. Таким чином, після доповнення КК України ст. 364-1, по відношенню до багатьох кримінальних правопорушень, які вчиняються шляхом використання службового становища, вона стала такою ж загальною, як і ст. 364 КК України (саме ця стаття до цього вважалася загальною).

Це відбувається у таких статтях КК України: ч. 4 ст. 157, ст. 172, ч. 2 ст. 191, ст. 210, ч. ч. 1, 3, 4 ст. 220-1, ст. 222-1, ст. 223-2, ст. 232-2, ст. 238, ст. 351, ст. 351-1, ст. 366.

Проте норма, об'єктивована у ст. 364 КК України, залишається спеціальною нормою щодо таких норм КК України: ст. 146-1, ч. 2 ст. 184, 211, 328, 330, 364-2, 365-3, 366-2, 366-3, 371, 372, 373, 374, 375, ст. 380. Хоча й існує ряд думок, що умисне здійснення народним депутатом України на пленарному засіданні Верховної Ради України голосування замість іншого народного депутата України має ознаки перевищення влади, а не зловживання владою тощо, з чим ми не погоджуємося [4]. Теж є низка кримінальних правопорушень, які можуть вчинятися як службовою особою, так і особою, яка здійснює професійну діяльність (що не пов'язана з наданням публічних послуг), або іншою особою. В тому числі кримінальна відповідальність за такі правопорушення встановлена в таких статтях КК України: 132, 137, 145, 173, 175, 183, ч. 2 ст. 209, 212, 212-1, 218-1, 219, 232, 232-1, 236, 253, 271, 376-1, ст. 381.

У низці наступних норм :ч. 3 ст. 109, ч. 2 ст. 110, ч. 2 ст. 149, ч. 2 ст. 152, ч. 2 ст. 154, ч. 2 ст. 158-2, ч. 4 ст. 158-3, ч. 2 ст. 159, ч. 2 ст. 161, ч. 2 ст. 162, ч. 2 ст. 163, ч. 2 ст. 168, ч. 2 ст. 169, ч. 2 ст. 171, ч. 3 ст. 176, ч. 3 ст. 177, ч. 2 ст. 189, ч. 2 ст. 201, ч. 2 ст. 201-1, ч. 2 ст. 205-1, ч. 3 ст. 206, ч. 3 ст. 206-2, ч. 3 ст. 229, ч. 3 ст. 240-1, ч. 2 ст. 248, ч. 2 ст. 258-1, ч. 2 ст. 254-4, ч. 2 ст. 262, ч. 4 ст. 267-1, ч. 5, ст. 298, ч. 3 ст. 298-1, ч. 2 ст. 303, ч. 2 ст. 308, ч. 2 ст. 312, ч. 2 ст. 313, ч. 2 ст. 320, ч. 2 ст. 332, ч. 2 ст. 332-1, ч. 2 ст. 243, ч. 2 ст. 344, ч. 2 ст. 382, ч. 2 ст. 397, ч. 2 ст. 436-1, ч. 2 ст. 447 КК України, вчинення кримінального правопорушення «службовою особою з використанням службового становища», «у зв'язку з виконанням службового обов'язку», «з використанням службового становища», «службовою особою», «шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем», «службовою особою з використанням влади чи службового становища», виступає кваліфікуючою ознакою кримінального правопорушення. Разом із тим, об'єктивовані у ст. ст. 384 та 385 КК України, можуть вступати в конкуренцію із нормою, об'єктивованою у ст. 365-2 КК України.

Існує наступний спосіб встановити наявність конкуренції загальної та спеціальної норми, відповідно до нього треба припустити, що певної статті в Особливій частині КК немає взагалі та поставити питання про те, чи залишаться караними передбачені нею діяння. Якщо знайдеться

інша стаття, яка встановлює за них відповідальність, тоді існує конкуренція [11, с. 270].

Проте досліджувані склади злочинів (ст. 364, 364-1, 365-2 КК України) є злочинами із матеріальним складом. Істотною шкодою у статтях 364, 364-1, 365, 365-2, 367 вважається така шкода, яка у сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян. А вище перелічені склади злочинів передбачають інші наслідки. Тому вище перелічені норми, не завжди будуть спеціальними стосовно ст. 364 та 364-1 КК України, а лише у випадку, коли передбачають тотожні наслідки. Також обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони складів злочинів, передбачених ст. 364 та 364-1 КК України, є мета – одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи, а вище перелічені склади злочинів не містять такої ознаки. Тому вони будуть вступати в конкуренцію загальної та спеціальної норми із ст. 364, 364-1 КК України лише в тих випадках, коли вчиняються з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи. Проте, не дивлячись на це, всі ці діяння усе одно є спеціальними видами зловживанням правом службовими особами [6].

Положення про те, що при конкуренції загальної та спеціальної норм застосовується норма спеціальна, належить до числа загальнознайомих. Наявні й логічні підстави такого вирішення конкуренції загальної та спеціальної норм, які в цілому зводяться до того, що, оскільки законодавець навмисно виділив спеціальну норму, застосувати необхідно саме її [10, с. 112-116].

Незважаючи на те, що за злочини, перелічені у ст. ст. 364 та 364-1 КК України, передбачена кримінальна відповідність в окремій статті КК України (ч. 2 ст. 191 КК України), на практиці діяння, які мають усі ознаки привласнення, розтрати або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем, часто кваліфікують за ст. 364 або ст. 364-1 КК України [5].

Наприклад, Саприкіна М. В. зазначає, що помилки у кваліфікації цих злочинів пов'язані з тим, що склади злочинів, передбачених ст. 191 та 364 КК України, мають спільні ознаки, наявність яких без їх всебічного аналізу іноді дуже ускладнює рішення про ту чи іншу кваліфікацію дій винного. Певні складнощі при розмежуванні розкрадання та зловживання службовим становищем, на її думку, пояснюються тим, що в обох випадках посадова особа діє умисно,

з корисних намірів, у результаті здійснення злочину можуть бути спричинені майнові збитки, а самі дії можуть збігатися за зовнішніми ознаками, проте, на думку науковиці, злочин, передбачений ст. 364 КК України, не пов'язаний безпосередньо із безоплатним зверненням (вилученням) посадовою особою у свою власність державного чи колективного майна. Таким чином, для отримання незаконного прибутку посадова особа, зловживаючи владою або службовим становищем, деякий час використовує державні або колективні засоби виробництва, працю підзвітних працівників, механізми тощо [15, с. 130-137].

У п. 23 Постанови Пленуму ВСУ № 10 від 06. 11. 2009 року «Про злочини проти власності» зазначено, що у статті 191 КК передбачено відповідальність за три форми вчинення злочину: привласнення, розтрату або заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем. Вони характеризуються умисним протиправним і безоплатним оберненням чужого майна на свою користь чи на користь іншої особи. Предметом привласнення та розтрати є лише те чуже майно, яке було ввірене винній особі чи перебувало в її законному віданні, тобто таке майно, що знаходилося в неї на законних підставах і стосовно якого вона здійснювала повноваження щодо розпорядження, управління, доставки, використання або зберігання тощо. При привласненні ці повноваження використовуються для обернення винною особою майна на свою користь, а при розтраті – на користь інших осіб, зокрема це може бути відчуження майна іншим особам для споживання як подарунок чи товар, в обмін на інше майно тощо. Заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем полягає в незаконному оберненні чужого майна на свою користь або на користь інших осіб з використанням службовою особою свого службового становища всупереч інтересам служби [14].

Зауважимо, що у судовій практиці досі немає єдиного підходу до кваліфікації заволодіння чужим майном з використанням службового становища. І, навіть, коли розглядаються подібні ситуації з подібними обставинами – подібні правовідносини кваліфікуються по-різному. Якщо виходити з положення, що ст. ст. 364 або 364-1 КК України з ч. 2 ст. 191 КК України співвідносяться як загальна та спеціальні норми. То відповідальність за ст. ст. 364 та 364-1 КК України відрізняється від відповідальності за ч. 2 ст. 191 КК України. Так, об'єктом злочинів, відповідальність за які передбачена статтями 364 та 364-1 КК

України, є суспільні відносини щодо правильної діяльності службових осіб, у той час як об'єктом злочину, відповідальність за який передбачена у ч. 2 ст. 191 КК України, є суспільні відносини щодо власності. Зловживання владою або службовим становищем при вчиненні діянь, кримінальна відповідальність за які передбачена у ч. 2 ст. 191 КК України, є лише способом вчинення злочину. Основним безпосереднім об'єктом складу злочину, відповідальність за який встановлено у ч. 2 ст. 191 КК України, є суспільні відносини власності, а суспільні відносини щодо правильної діяльності службових осіб є додатковим безпосереднім об'єктом злочину. Тому не можна діяння, вчинене службовою особою з використанням службового становища або повноважень, яке має всі ознаки злочину проти власності, кваліфікувати за ст. 364 або 364-1 КК України, адже такі діяння посягають на інший об'єкт кримінально-правової охорони, і діяння, які посягають на відносини власності, є більш суспільно небезпечними, ніж діяння, які посягають на правильну діяльність службових осіб. Тому за ч. 2 ст. 191 КК України слід кваліфікувати реалізацію товарів, робіт чи послуг за завищеними цінами, переказ коштів за безтоварними господарськими операціями (фіктивними договорами), безпідставну виплату премій та інші діяння, які мають ознаки кримінальних правопорушень проти власності.

Окремо виділяють проблему розмежування складів кримінальних правопорушень. У кримінально-правовій літературі термін «розмежування» використовують для позначення процесів мислення і їхніх результатів, що полягають у розмежуванні різних явищ, понять [8, с. 43]. У межах системи всіх законодавчих моделей кримінально-карної поведінки є множина систем складів кримінальних правопорушень зі спільними ознаками. Ці системи можуть пересікатися, оскільки один і той самий склад кримінального правопорушення може мати кілька груп спільних ознак з різними складами кримінальних правопорушень [8, с. 46].

Зміст розмежування складів кримінальних правопорушень полягає у визначенні місця і зв'язків конкретного складу кримінального правопорушення у системі складів кримінальних правопорушень зі спільними ознаками, як її елемента, що здійснюється шляхом порівняння змісту та встановлення відношення між обсягами понять, що відображають кореспондуючі ознаки складів кримінальних правопорушень [8, с. 48].

За своїм обсягом поняття «розмежування складів кримінальних правопорушень» поширюється

на певний мислений процес (діяльність) і його результат. Як діяльність, розмежування складів кримінальних правопорушень – це процес порівняння змісту ознак складів кримінальних правопорушень, що призводить до (встановлення) виявлення їх функцій: спільних, розмежувальних, спеціальних, додаткових; процес визначення типів співвідношення між складами кримінальних правопорушень зі спільними ознаками. Ця діяльність здійснюється з метою виявлення складів кримінальних правопорушень, які відповідають вчиненому кримінальному правопорушенню. Останнє і є результатом і метою діяльності з розмежування складів кримінальних правопорушень у кримінально-правовій кваліфікації. Цей результат розмежування складів кримінальних правопорушень дасть можливість вибрати норму (норми), яка підлягає застосуванню в кожному конкретному випадку [8, с. 48]. Зазначимо, що необхідність у розмежуванні складів злочинів може виникнути навіть у межах однієї статті кримінального закону.

Особи, уповноважені на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, можуть виконувати владні, організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські функції. Тобто особи, уповноважені на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, можуть зловживати як владою, так і службовим становищем, тому слід з'ясовувати, яке саме зловживання було вчинене, і вказувати на це у формулюванні обвинувачення [13].

Коли мова йде про кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, найбільше проблем виникає за розмежування складів кримінальних правопорушень у тих випадках, коли службова особа, крім службових обов'язків, здійснює професійні обов'язки. У цих випадках потрібно пам'ятати про необхідну ознаку службових кримінальних правопорушень – вчинення злочинного діяння з використанням службового становища [6].

Ще раніше науковці зазначали, що між службовими кримінальними правопорушеннями і цією ознакою є тісний і безумовний зв'язок. Якщо службова особа вчиняє кримінальне правопорушення без використання свого становища – таке кримінальне правопорушення не буде службовим. Це теоретичне положення слід мати на увазі, коли службова особа одночасно виконує свої вузько-професійні обов'язки, які не є службовими. Так, головний лікар може проводити операції як лікар-хірург, директор школи – викладати як учитель,

очільник юридичної фірми – виступати в суді як адвокат і. т. д. У випадку вчинення такою особою правопорушення, пов'язаного з працею, неодмінно виникає питання, чи буде воно службовим. Правильну відповідь можна отримати, якщо проаналізувати, у зв'язку з якою діяльністю було вчинено кримінальне правопорушення, використовуючи своє службове становище – тоді кримінальне правопорушення буде службовим, чи виключно використовуючи свої професійні функції – тоді службового кримінального правопорушення не буде. Тоді кримінальні правопорушення, суб'єктом яких є службова особа, є суміжними із професійними кримінальними правопорушеннями [16, с. 10].

Отже, кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та у сфері професійної діяльності, пов'язані із наданням публічних послуг, слід відмежовувати від кримінальних правопорушень, які вчиняються у зв'язку зі здійсненням професійної діяльності (не пов'язаної з наданням публічних послуг), а саме: Ненадання допомоги хворому медичним працівником (Стаття 139 КК України); Привласнення, розтрата майна (ч. 1 ст. 191 КК України); Порушення правил екологічної безпеки (Стаття 236 КК України); Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту (Стаття 276 КК України); Здійснення професійної діяльності членом екіпажу або обслуговування повітряного руху диспетчером управління повітряним рухом (диспетчером служби руху) у стані алкогольного сп'яніння або під впливом наркотичних чи психотропних речовин (Стаття 276-1 КК України); Ненадання допомоги судну та особам, що зазнали лиха (Стаття 284 КК України); Неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден (Стаття 285 КК України); Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин (Стаття 319 КК України); Порушення встановленого порядку до клінічного вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації лікарських засобів (Стаття 321-2 КК України) [5].

Також кримінальні правопорушення, які вчиняються службовими особами, слід розмежовувати із кримінальними правопорушеннями у сфері професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Не дивлячи на це, суди часом не враховують того, що особи, які надають публічні послуги, не є службовими особами і, крім ст. 365-2 КК України, інкримінують статті, суб'єктом яких може бути лише службова особа.

Щодо розмежування умисних та необережних кримінальних правопорушень, то у випадку неналежного виконання службовою особою або особою, яка здійснює професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, своїх обов'язків, також суди нерідко неправильно встановлюють форму вини у подібних випадках, що призводить до неправильної кримінально-правової кваліфікації вченого.

За думкою Светлова О. Я., серед норм, що встановлюють кримінальну відповідальність за діяння службових осіб, є лише три загальні, це ті, які передбачають відповідальність за службові зловживання, перевищення та недбалість, усі інші норми – спеціальні щодо них, розглядаючи їх як суміжні [16, с.16]. З іншого боку, Андрушко П. П. та Стрижевська А. А., вказували, що перевищення влади або службових повноважень є різновидом зловживання владою або службовим становищем, а основні склади злочинів, передбачені ч. 1 ст. 364 та ч.1. ст. 365 КК України, співвідносяться між собою як загальна (ч. 1 ст. 364) та спеціальна (ч. 1 ст. 365) [6, с. 244].

О. К. Марін зазначає, що діяння, які традиційно входили у розуміння поняття «перевищення влади чи службових повноважень», охоплюються поняттям «зловживання владою або службовими повноваженнями», і вчинення їх залежно від суб'єкта повинно кваліфікуватися або за ст. 364 КК України – умовно кажучи зловживання службовими особами публічного права чи ст. 364-1 КК України – зловживання службовими особами приватного права за умови вчинення посягання «з метою одержання неправомірної вигоди» [10].

Гора Р. М. зазначає, що доцільним є визнання перевищення повноважень службовою особою юридичної особи приватного права різновидом зловживання повноваженнями (так само, як і перевищення влади або службового становища представниками влади або ж іншими (окрім працівників правоохоронних органів) службовими особами так званих юридичних осіб публічного права – різновидом зловживання владою чи службовим становищем) [9, с. 76-77].

Хавронюк М. І. дотримується протилежної думки й зазначає, що умисне вчинення дій, які явно виходять за межі наданих повноважень (крім дій, передбачених ч. 2 ст. 365 КК), будь-якою іншою публічною службовою особою, крім працівників правоохоронних органів, може потягнути за собою лише адміністративну, дисциплінарну та цивільно-правову відповідальність, можливостями яких треба користатися повною мірою в усіх

необхідних випадках через механізми, передбачені Кодексом адміністративного судочинства, Кодексом про адміністративні правопорушення, Цивільним кодексом, законами, що визначають підстави дисциплінарної відповідальності службових осіб [12].

Ще у пояснювальній записці до закону № 746-VII від 21.02.2014 було вказано, що внесення змін до КК України сприятиме гармонізації національного кримінального законодавства із положеннями Конвенції ООН проти корупції [1-3].

Щодо відбування покарання Так, у разі призначення покарань за сукупністю злочинів, один з яких є корупційним, звільнення від відбування покарання не застосовується (Наприклад, в постанові Верховного Суду від 23 лютого 2022 року у справі № 154/675/21 висловлено правову позицію за змістом якої інкриміновані особі кримінальні правопорушення, передбачені частинами 2, 3 статті 191 КК, є корупційними, у зв'язку з чим суд дійшов правильного висновку, що підстави для застосування до засудженої положень ст. 75 КК відсутні. Чи згідно з правовою позицією, яка викладена в постанові Верховного Суду від 05 серпня 2020 року у справі № 734/631/19, суд дійшов висновку, якщо одне з кримінальних правопорушень, за вчинення якого засуджено особу, є корупційним, звільнення від відбування покарання, остаточно призначеного за вироком суду, не застосовується (ст. 75 КК)).

На завершення у статті наведено комплексний огляд кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності службовими особами суб'єктів приватного права.

Такий підхід вирішить описану вище проблему та дозволить встановити кримінальну відповідальність як за діяння, які мають ознаки відповідно до вимог кримінального закону та потреб практики.

Також такий підхід сприятиме реалізації принципу правової визначеності, бо диспозицію буде сформульовано чітко та зрозуміло.

Низка диспозиції статей XVII розділу Кримінального кодексу України ще містять незрозумілі терміни, не розкриті в діючому законі і, створюючи перешкоди для правильної кваліфікації, і також потребують подальшого врегулювання.

Тут нами викладено пропозицію щодо авторського бачення доповнення статті щодо зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми:

«1. Службова особа юридичної особи приватного права, яка зловживає своїми повноваженнями в умовах воєнного стану, тобто у воєнний час або в період оголошення мобілізації, або в період введення обмежень та заходів, передбачених законом про воєнний стан, що спричиняє шкоду державі або громадянам, тягне за собою відповідальність перед законом.

2. Під зловживанням повноваженнями розуміються наступні дії:

а) незаконне втручання в діяльність владних органів;

б) зловживання владою для особистого збагачення або користування;

в) порушення прав і свобод громадян;

г) використання підроблених або фальсифікованих документів чи інформації.

3. За вчинення зловживання повноваженнями в умовах воєнного стану службова особа юридичної особи приватного права може бути позбавлена відповідних посад та піддана адміністративним, цивільним або кримінальним санкціям відповідно до законодавства.

4. Дії, передбачені цією статтею, розглядаються та розслідуються згідно з процедурами, встановленими відповідно до законодавства про воєнний стан». І це тільки загальне формулювання. Конкретний текст статті потребує детального обговорення і коригувань, а також врахування всієї специфіки законодавства нашої країни».

Чітко окреслено визначення та елементи зловживання владою, а відповідні кримінальні правопорушення класифіковано та розподілено. У статті також висвітлено відповідні склади та покарання за ці правопорушення. Важливо розуміти та розглядати ці кримінальні правопорушення, щоб забезпечити належне функціонування суб'єктів приватного права та захистити осіб від зловживання владою. Загалом, ця стаття є цінним ресурсом для юристів та окремих осіб, які прагнуть зрозуміти та запобігти зловживанню владою в приватних юридичних особах тощо.

Список використаної літератури:

1. Закон України "Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо імплементації до національного законодавства положень статті 19 Конвенції ООН проти корупції" 21 лютого 2014 року № 746-VII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/746-18#Text>

2. Конвенція ООН проти корупції, ратифікованих Україною. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text
3. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text
4. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text
5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
6. Андрушко П. П., Стрижевська А. А. Злочини у сфері службової діяльності: кримінально-правова характеристика : навч. посіб. Київ : Юрисконсульт, 2006. 344 с.
7. Анісімов Г. М. Особливості кваліфікації злочинів, що вчиняються шляхом зловживання службовим становищем. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2014. № 2 (3). С. 250-268. URL : http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/3_21.pdf
8. Брич Л. П. Теорія розмежування складів злочинів : монографія. Львів. Львів. держ. ун-т внутрішніх справ. 2013. 712 с.
9. Вирок Октябрського районного суду м. Полтава у справі № 554/4055/15-к). URL : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/43515283>
10. Марін О. К. Потенційні проблеми застосування норм про злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг. Забезпечення єдності судової практики у кримінальних справах в контексті подій 2013-2014 років в Україні: матеріали міжнародного симпозиуму (24-25 жовтня 2014 року, м. Львів). Київ, 2014. С. 112-116.
11. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2009. 511 с.
12. *Науковий висновок* М. І. Хавронюка щодо способу застосування Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо імплементації до національного законодавства положень статті 19 Конвенції ООН проти корупції» від 21 лютого 2014 року № 746-VII. URL : <https://pravo.org.ua/ua/news/5059>
13. *Обов'язки осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Головне управління ДПС у Луганській області*. URL : <https://lg.tax.gov.ua/diialnist/zapobigannya-proyavam-koruptsii/-informatsiyni-materiali/445900.html>
14. Огляд судової практики ККС у складі ВС у провадженнях про злочини проти власності. *Верховний Суд*. URL : https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Ogljad_KKS.pdf?fbclid=IwAR201PRexOxaZVtcFMZ3PoN99khu6zS4NhfB_KnHa3KMf_AWSfYZ0Gx6ORGU
15. Саприкіна М. В. Про деякі спірні питання кваліфікації злочинів, передбачених ст. 191 КК України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2009. № 4. С. 130-137. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2009_4_18/
16. Светлов А. Я. Відповідальність за посадові злочини. Київ : Наукова думка, 1978. 393 с.
17. Яциніна М.-М. С. Зловживання владою, службовим становищем або повноваженнями за Кримінальним кодексом України (ст. ст. 364, 364-1, 365-2 КК України : дис. ... к-та юрид. наук : 12.00.08. Львівський національний університет імені Івана Франка МОН України; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київ, 2021. 252 с.

Monin I.V. QUALIFICATION AND DISTRIBUTION OF COMPOSITION OF CRIMINAL OFFENSES RELATED TO ABUSE OF AUTHORITY BY AN OFFICIAL OF A LEGAL ENTITY OF PRIVATE LAW REGARDLESS OF THE ORGANIZATIONAL AND LEGAL FORM WITH RELATED COMPOSITIONS

The article explores the issue of determining the specifics of punishment for abuse of authority by an official of a legal entity under private law, regardless of the organizational and legal form in the conditions of martial law.

The understanding of the qualification of criminal offenses related to the abuse of official position by an official of a legal entity of private law was also analyzed, regardless of the organizational and legal form with adjacent departments.

Separate problems of distinguishing and qualifying the components of criminal offenses related to the abuse of power, official position or authority with related components of criminal offenses and the issue of punishment for abuse of power, official position or authority were studied.

The relation of Art. 364-1 of the Criminal Code of Ukraine, in relation to many criminal offenses that are committed by using the official position, as a general rule in relation to them; including the norms that are

contained in other sections of the Criminal Code of Ukraine and enter into competition with the general and special norms from Art. 364, 364-1 of the Criminal Code of Ukraine.

Here we wanted to analyze the specifics of the criminal law in terms of responsibility for abuse of authority by an official of a legal entity of private law, regardless of the organizational and legal form, in the conditions of martial law, compared to other types of crimes, and highlight some of its problems.

Keywords: *abuse of authority, abuse of law, criminal liability, punishment, an official, adjacent warehouses, legal person.*